forbud mod dobbeltydelser er udformet således, at den omfatter samtlige de ydelser, som er erhvervet, såvel i henhold til andre medlemsstaters ordning som i henhold til ordningen i den pågældende stat selv.

Udvidelsen af en bestemmelse om forbud mod sammenlægning, som omhandler en national ydelse, til at omfatte en ydelse i henhold til en anden medlemsstats lovgivning er dog kun mulig i det omfang, de to ligestillede ydelser virkelig er sammenlignelige, især for så vidt angår muligheden for at kumulere dem.

Udtrykket »ydelser, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning«, kan kun omfatte det beløb, som faktisk er blevet udbetalt som ligestillet ydelse.

I sag nr. 184/73

angående en anmodning, som i henhold til EØF-traktatens artikel 177 er blevet indgivet til Domstolen af Centrale Raad van Beroep Utrecht for i den sag, som verserer for den nævnte ret mellem

BESTUUR VAN DE NIEUWE ALGEMENE BEDRIJFSVERENIGING, Amsterdam, Nederlandene

og

H. W. KAUFMANN, Neuwied, forbundsrepublikken Tyskland,

at opnå en præjudiciel afgørelse om fortolkningen af artikel 11, stk. 2 i Rådets forordning nr. 3 om social sikring af vandrende arbejdstagere (JO nr. 30 af 16. december 1958, s. 561/58),

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten R. Lecourt, afdelingsformændene A. M. Donner og M. Sørensen, dommerne R. Monaco, J. Mertens de Wilmars (refererende), P. Pescatore, H. Kutscher, C. Ó Dálaigh, A. J. Mackenzie Stuart,

generaladvokat: J.-P. Warner
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Forelæggelseskendelsen og de skriftlige indlæg indgivet i henhold til artikel 20 i statutten for Det europæiske økonomiske Fællesskabs Domstol kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb

Hr. H. Kaufmann, der er tysker og født den 9. maj 1906, har arbejdet hele sit liv i Tyskland bortset fra tidsrummet fra 1. oktober 1928 til 30. september 1935, hvor han var beskæftiget i Nederlandene.

Efter at han var blevet syg den 4. december 1969 og som følge deraf uarbejdsdygtig, fik han fra den 5. december 1969 i henhold til artikel 183, stk. 2 og 3 i Reichsversicherungsordnung af 19. juli 1911 ret til de sygeforsikringsydelser (Krankengeld), som den pågældende sag drejer sig om. Fra 1. januar 1970 fik han tildelt en invalidepension. Da denne pensions beløb imidlertid var lavere end størrelsen af Krankengeld, fortsatte han med at oppebære denne sidste ydelse, idet pensionsbeløbet blev betragtet som inkluderet i sygepengebeløbet (artikel 183, stk. 5 i Reichsversicherungsordnung).

Kaufmann henvendte sig, idet han påberåbte sig sin beskæftigelsesperiode i Nederlandene, til Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (et nederlandsk socialt forsikringsselskab) for at få en pension for uarbejdsdygtighed i henhold til den nederlandske lov om invalideforsikring (wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, herefter kaldet W.A.O.). Da hans begæring blev forkastet ved afgørelse af 17. marts 1971, anlagde han sag om denne afgørelse ved Raad van Beroep, Amsterdam.

Det sociale forsikringsselskab har ved nævnte ret motiveret sin afvisning med tre punkter, som vedrører tre forskellige perioder:

a) for perioden før den 4. december 1970 kunne den pågældende ikke gøre fordring på invalidepensionen, idet han, da han blev syg den 4. december 1969, endnu ikke opfyldte betingelsen om uafbrudt uarbejdsdygtighed i 52 uger (artikel 19 i W.A.O.);

b) for perioden efter den 1. maj 1971 kunne han heller ikke gøre krav herpå, fordi han fyldte 65 år den 9. maj, og fordi invalidepensionen ophører ved denne alder i henhold til artikel 49 i W.A.O.;

c) for den mellemliggende periode (4. december 1970-1. maj 1971) måtte han udelukkes fra W.A.O.-pensionen, fordi han i Forbundsrepublikken fortsat oppebar en Krankengeld (om end nedsat) som tillæg til sin tyske invalidepension, og fordi denne omstændighed, ved en kombineret anvendelse af artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3 og artikel 20 i W.A.O., udelukker ham fra at drage fordel af denne sidste lov.

For så vidt angår denne sidstnævnte periode gør Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging gældende, at der, da det er med støtte i artiklerne 27 og 28 i forordning nr. 3, at den pågældende kan gøre krav på W.A.O., ligeledes er grund til at anvende artikel 11, stk. 2 i den samme forordning, som lyder således: »Indeholder en medlemsstats lovgivning bestemmelser om, at en ydelse skal nedsættes eller stilles i bero i tilfælde af samtidig udbetaling af andre sociale ydelser eller nydelse af andre indtægter eller under en arbejdsperiode, finder disse bestemmelser også anvendelse, hvor det drejer sig om

ydelser, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning, eller om indtægter, der er oppebåret på en anden medlemsstats territorium, eller om beskæftigelse på nævnte territorium«. [1]

Det følger heraf, at den i henhold til tysk lovgivning ydede »Krankengeld« ved anvendelsen af artikel 20 i W.A.O., hvorefter »den pågældende, så længe han har ret til kontante sygeforsikringsydelser (Ziekengeld) ifølge loven om sygeforsikring (Ziektewet), ikke har ret til nogen ydelse for uarbejdsdygtighed«, skal ligestilles med »Ziekengeld« i henhold til den nederlandske lovgivning. Således finder bestemmelsen om forbudet mod dobbelttydelser i artikel 20 anvendelse i den foreliggende sag og gælder for den berettigede i overensstemmelse med artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3.

Denne opfattelse blev forkastet af Raad van Beroep, Amsterdam, som ved afgørelse af 9. november 1971 erklærede, at søgsmålet var grundet, annullerede beslutningen af 17. marts 1971 og bestemte, at det nederlandske sociale forsikringsselskab skulle tilstå Kaufmann ydelserne i henhold til loven om invalideforsikring.

Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging har appelleret denne afgørelse til Centrale Raad van Beroep, som, idet den har ment, at der opstår spørgsmål om fortolkningen af en fællesskabsretsakt, ved kendelse af 2. november 1973 har forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

1. Omfatter udtrykket »bestemmelser i en medlemsstats lovgivning om, at en ydelse skal nedsættes eller stilles i bero i tilfælde af samtidig udbetaling af andre ydelser«, som findes i stk. 2 i artikel 11 i forordning nr. 3, også en bestemmelse, hvorefter retten til udbetaling af ydelser i medfør af invalideforsikringen først indtræder fra det øjeblik, hvor den pågældende ikke længere har noget krav på godtgørelse ved sygdom?
2. Betyder ordene »finder anvendelse«, at anvendelsesområdet for de bestemmelser i en medlemsstats nationale lovgivning, som hjemler suspension af en ydelse fra invalideforsikringen eller nedsættelse heraf med størrelsen af en ydelse, der udbetales i henhold til en udtrykkeligt nævnt social sikringslov i samme medlemsstat, udvides på grund af en bestemmelse, som tillader at ophæve ydelser i henhold til invalideforsikringen eller at nedsætte dem med størrelsen af en ydelse, der udbetales i henhold til en lov, som i en anden medlemsstat svarer til den nævnte sociale sikringslov i den første medlemsstat?
3. I tilfælde, hvor en ydelse faktisk er blevet udbetalt i en medlemsstat men senere nedsat som følge af kumulation med en ydelse, der udbetales i medfør af en anden social sikringslov i den samme stat, skal da den første fuldstændige ydelse (således som den faktisk er oppebåret) betragtes som en ydelse, »der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning«, eller gælder dette kun det beløb, som er tilbage efter nedsættelsen?

Forelæggelseskendelsen er blevet registreret på Domstolen den 21. november 1973. Kommissionen for De europæiske Fællesskaber og Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging har indgivet skriftlige indlæg.

Domstolen har på grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten besluttet, at der ikke skal foretages forudgående bevisførelse.

II — Indlæg i henhold til artikel 20 i statutten for EØF-Domstolen

A — Kommissionens indlæg

Kommissionen bemærker først, at den pågældende, da den nederlandske lovgivning om uarbejdsdygtighed bygger på ri-

1 — Det danske socialministeriums oversættelse af februar 1962.

sikomomentet, kun har ret til ydelser efter W.A.O., fordi det forhold, at han var undergivet tysk lovgivning i det øjeblik, da risikoen blev realiseret, ligestilles med, at han var undergivet nederlandsk lovgivning, hvilket støttes på artikel 27 i forordning nr. 3, således som den er blevet fortolket af Domstolen i dom af 13. juli 1966 (sag nr. 4/66, Hagenbeek mod Raad van Arbeid i Arnhem, Rec. 1966, s. 618).

Selv om den nederlandske institution imidlertid påberåber sig, at Kaufmann baserer sit krav om, at man anvender artikel 11, stk. 2 på hans tilfælde, på artiklerne 27 og 28 i forordning nr. 3, nægter den ham pensionen som helhed i stedet for at udbetale den i henhold til artiklerne 27 og 28.

Ifølge Kommissionen antyder dette, at den nederlandske institution snarere betragter artikel 20 i W.A.O. som en betingelse for tilståelsen af retten, men hvorfor anvender den i det foreliggende tilfælde artikel 11 i forordning nr. 3?

For sit vedkommende er Kommissionen derimod af den opfattelse, at det vel drejer sig om en bestemmelse om forbud mod dobbeltydelser i artikel 11's forstand, men at man på samme tid må tage i betragtning, at artikel 11 i forordning nr. 3 sammenholdt med artikel 9, stk. 2 i forordning nr. 4, som fastsætter anvendelsesområderne herfor, idet den foreskriver en forholdsmæssig beregning af ydelser, som medfører nedsættelse eller suspension af pensionen, ikke blot omhandler en fuldstændig suspension men ligeledes muligheden for en simpel nedsættelse af ydelsen. Artikel 20 i W.A.O. har således ikke den absolutte virkning, som den nederlandske institution tillægger den, og man kan ikke forkaste den opfattelse, at Kaufmann har ret til en pension, omend eventuelt nedsat. Hvis man tog artikel 20 i W.A.O. bogstaveligt og antog, at det snarere drejer sig om en betingelse for tilståelse af ydelsen end en bestemmelse om forbud mod dobbeltydelse, idet det nederlandske udtryk »toekenning« snarere sigter til indrømmelse af en ret til pension end til udbetaling heraf, forekommer målet med artikel 20 i W.A.O. imidlertid at måtte være at undgå kumulation af godtgørelse ved sygdom og invalidegodtgørelse, særligt fordi W.A.O. er grundet på risikomomentet, og fordi den pågældende efter udløbet af karensperioden på 52 uger, hvorunder han oppebærer sygeforsikringsgodtgørelserne, modtager den fuldstændige pension under hensyn til graden af uarbejdsdygtighed. Selv om forskellen mellem en betingelse for tilståelsen af en ret og en suspensionsbestemmelse på grund af den indbyrdes sammenhæng mellem de nationale systemer ifølge Kommissionen ikke har nogen praktisk virkning, forholder det sig anderledes på fællesskabsplan, hvor man ikke kan udelukke, at de beløb for godtgørelse ved sygdom, som ydes ifølge lovgivningen i en medlemsstat, kan være mindre end ydelserne i henhold til W.A.O.

Artikel 20 i W.A.O. er altså ganske rigtigt en bestemmelse om suspension, når en ydelse kumuleres med andre sociale sikringsydelser.

Det andet spørgsmål går ifølge Kommissionen ud på, om den nederlandske institution under påberåbelse af artikel 11, stk. 2 kan sidestille godtgørelse ved sygdom, som skyldes i henhold til tysk lovgivning, og godtgørelse ved sygdom, som skyldes i kraft af en nederlandsk lov (Ziektewet), der udtrykkeligt er nævnt i artikel 20 i W.A.O., med henblik på anvendelsen af denne artikel. Hvis man holder sig til ordlyden af artikel 11, stk. 2, som hjemler anvendelsen af de bestemmelser om nedsættelse eller suspension, som er fastlagt ved en medlemsstats lovgivning, »også hvor det drejer sig om ydelser, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning«, forekommer det at være at underkende denne bestemmelses formål, hvis den udvidelse, den tilsigter at gennemføre, blev begrænset til det ene tilfælde, hvor den nationale retsnorm om forbud mod dobbelttydelser udtrykkes i generelle vendinger, under udelukkelse af de tilfælde hvor de forskellige ydelser, som det er forbudt at kumulere, kun er udtrykkeligt angivet i

forhold til den nationale lovgivning. Anvendelsen af fællesskabsforordningerne kan ikke afhænge af nationale lovreglers form.

Det tredje spørgsmål drejer sig om, hvorvidt man ved nedsættelse eller suspension af en ydelse skal gå ud fra det oprindelige ydelsesbeløb, som skyldes i kraft af en anden medlemsstats lovgivning, som medfører nedsættelsen eller suspensionen, eller til det beløb, der er tilbage, efter at den sidstnævnte ydelse selv er blevet nedsat som følge af tilståelsen af en anden ydelse i henhold til lovgivningen i denne samme medlemsstat. Da der ikke findes modstridende bestemmelser, og da den nedsatte ydelse kan betragtes som et tillæg til invalidepensionen, og da artikel 9, stk. 2 i forordning nr. 4 tilsigter at undgå, at anvendelsen af bestemmelser om forbud mod dobbeltydelser berøver de pågældende deres rettigheder, synes det rigtigt at holde sig til den mest gunstige løsning for den pågældende og kun gå ud fra det beløb, som han faktisk har oppebåret.

Kommissionen undersøger endelig, hvorvidt den nederlandske sociale sikringsinstitution, set i relation til Domstolens dom af 10. december 1969 (sag nr. 34/69 Caisse d'assurance vieillesse des travailleurs salariés de Paris mod Jeanne Duffy, Rec. 1969, s. 597) vedrørende fortolkningen af artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3, var berettiget til at anvende den nævnte bestemmelse i den foreliggende sag. Duffy-dommen præciserer, at der kun kan pålægges arbejdstagerne begrænsninger som modstykke til de fordele, de får af forordning nr. 3, og »at lignende begrænsninger i mangel af et sådant modstykke ikke er berettigede, fordi deres virkning er at bringe arbejdstageren i en mindre gunstig situation end den, som, hvis forordningerne ikke eksisterede, fulgte af anvendelsen af intern ret eller af særlige aftaler, indgået mellem medlemsstaterne«. I det foreliggende tilfælde findes der en tysk-nederlandsk aftale, som er ældre end forordning nr. 3 og W.A.O., og som er blevet gentaget i tillæg D til forordning nr. 3. Ifølge Kommissionen har artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3 og artikel 12, stk. 2 i forordning nr. 1408/71 (EFT-specialudgave 1971, II, s. 366; orginal reference JO nr. L 149 af 5. juli 1971, s. 7) således kun virkning i forholdet mellem de medlemsstater, som ikke har indgået bilaterale aftaler forud for ikrafttrædelsen af de nævnte forordninger, idet alle de bilaterale aftaler, der er indgået mellem medlemsstater, og som man har erstattet med fællesskabsforordninger, ligeledes er baseret på ligeløn, sammenlægning af perioder og udførsel af ydelser.

B — Nieuwe Algemene Bedrijfsverenigings indlæg

Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging mener, for så vidt angår det første spørgsmål, at målet i artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3 er at bringe de bestemmelser i anvendelse, som går ud på at hindre en kumulation af ydelser, der betragtes som urimelig ifølge en medlemsstats nationale lovgivning, endog i det tilfælde, hvor det drejer sig om ydelser, som erhverves i henhold til en anden medlemsstats lovgivning.

Udtrykket »bestemmelser om, at en ydelse skal nedsættes eller stilles i bero«, omfatter således, foruden de bestemmelser om nedsættelse eller suspension af ydelser, der faktisk er oppebåret«, tillige dem, som fastlægger det tidspunkt, fra hvilket en ydelse, hvis erhvervelse skyldes bortfald af en anden ydelse, forfalder, og endog de bestemmelser, som fastlægger det tidspunkt, hvor retten til en ydelse erhverves, og som afhænger af, at udbetalingen af en anden ydelse ophører.

Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging bemærker, at der, selv om artikel 12, stk. 2 i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 gentager bestemmelserne i artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3 og herudover nævner »bestemmelser om, at en ydelse skal bortfalde«, ikke er noget, som antyder, at fællesskabslovgiveren ved anvendelse af dette udtryk, som klart vedrører eksistensen af en ret til ydelse, væsentligt har villet ændre det,

som følger af anvendelsen af artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3.

Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging mener, for så vidt angår det andet spørgsmål, at det svar, der skal gives herpå, følger af selve ordlyden af artikel 11, stik. 2 i forordning nr. 3, specielt udtrykket »også hvor det drejer sig om ydelser, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning«. Det fremgår af Kommissionens indlæg og af Domstolens dom i sag nr. 34/69 (dom af 10. december 1969, Caisse d'assurance vieillesse des travailleurs salariés de Paris mod Jeanne Duffy, Rec. 1969, s. 597), at der er en forbindelse mellem omfanget af arbejdstagernes fordele og de begrænsninger, som kan pålægges dem.

Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging undersøger herefter den betingelse, som Domstolen har opstillet i Duffy-dommen for anvendelsen af de i forordning nr. 3 artikel 11, stk. 2 hjemlede restriktioner, nemlig at disse restriktioner kun finder anvendelse på de forsikrede, hvis disse oppebærer ydelser, som er erhvervet i kraft af denne samme forordning.

Dette er tilfældet i den foreliggende sag, selv om der findes en forordning, som er udstedt af statsadministrationen (Algemene Maatregel van Bestuur) i henhold til artikel 52 i W.A.O., og som foreskriver nedsættelse i tilfælde af kumulation af en nederlandsk ydelse i invalideforsikringslovens forstand og en ydelse ved invaliditet, som udbetales af en fremmed stat. Denne forordning kan ikke finde anvendelse i den foreliggende sag, fordi den omhandler kumulationen af allerede tildelte ydelser, mens ydelserne i Kaufmanns sag endnu ikke var forfaldne.

Begrundelsen for, at en ydelse fra en invalideforsikring i henhold til W.A.O. først bliver udbetalt i det øjeblik, hvor retten til godtgørelse ved sygdom ophører, er, at godtgørelse ved sygdom kan betragtes som en fuldstændig og fyldestgørende godtgørelse, der ikke kræver noget tillæg. Den skal ligeledes inden for enhver medlemsstats lovgivning betragtes som en så fyldestgørende godtgørelse som muligt for løbtabet i det land, hvor lønmodtageren arbejder, hvilket udelukker en supplerende ydelse i henhold til invalideforsikringen efter den nederlandske lovgivning.

Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging besvarer det tredje spørgsmål således, at det, hvis virkningen af artikel 20 i W.A.O. er at fastfryse retten til udbetalingen af ydelsen, er uden betydning, om den sygegodtgørelse, hvis ydelse er årsag til denne fastfrysning, bliver udbetalt fuldstændigt eller kun delvist.

Under den mundtlige forhandling den 27. marts 1974 har Kommissionen, repræsenteret af sin juridiske rådgiver, Bayens, bistået af frk. Jonczy, henvist til sit skriftlige indlæg.

Generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse i retsmødet den 27. marts 1974.

Præmisser

1 Ved dom af 2. november 1973 har Centrale Raad van Beroep stillet Domstolen tre spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 11, stk. 1 i forordning nr. 3 om social sikring af vandrende arbejdstagere (JO nr. 3 af 16. december 1958, s. 561/58);

2 denne bestemmelse lyder således: »Indeholder en medlemsstats lovgivning bestemmelser om, at en ydelse skal nedsættes eller stilles i bero i tilfælde af sam-

tidig udbetaling af andre sociale ydelser eller nydelse af andre indtægter ... finder disse bestemmelser også anvendelse, hvor det drejer sig om ydelser, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning«;

3 det første spørgsmål drejer sig om, hvorvidt denne artikel omfatter en national retsnorm som artikel 20 i den nederlandske lov om invalideforsikring (W.A.O.), som bestemmer, at »så længe den pågældende har ret til kontante sygeforsikringsydelser (Ziekengeld) i henhold til loven om sygeforsikring (Ziektewet), har han ikke ret til nogen ydelse for uarbejdsdygtighed«.

4 Artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3 omfatter alle bestemmelser om nedsættelse eller suspension, som findes i de nationale lovgivninger, og som skal hindre visse dobbeltydelser, uden hensyn til om disse bestemmelser vedrører retten til ydelsen eller udbetalingen heraf;

5 en national retsnorm, hvis formål er at forbyde en kumulativ oppebørsel af en sygeforsikringsydelse og en invalideforsikringsydelse, udgør følgelig en bestemmelse om suspension eller nedsættelse i den ovennævnte artikel 11, stk. 2's forstand;

6 det tilkommer den nationale dommer at vurdere, om der i den foreliggende sag foreligger risiko for en sådan kumulation.

7 Det andet spørgsmål drejer sig i hovedtræk om, hvorvidt den omstændighed, at et nationalt forbud mod dobbeltydelser betegner den ydelse ved sygdom, som det er forbudt at kumulere med ydelse ved invaliditet, med dens typisk nationale benævnelse, har den virkning, at denne bestemmelse ikke kan anvendes på en modtager af en ydelse ved sygdom, som udbetales i henhold til en anden medlemsstats lovgivning;

8 besvarelsen af spørgsmålet skal gøre det muligt for den nationale ret at fastslå, om artikel 20 i W.A.O., som udelukker retten til den ved denne lov hjemlede ydelse ved invaliditet, så længe den pågældende oppebærer den i den nederlandske lov særligt hjemlede sygehjælp (Ziekengeld), finder anvendelse på modtageren af en ydelse ved invaliditet, der er hjemlet i den tyske lov (Krankengeld), således at den tyske »Krankengeld« ved anvendelse af den nævnte artikel 20 i W.A.O. ligestilles med den nederlandske »Ziekengeld«.

9 Fortolket i lyset af traktatens artikler 48-51 er artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3 modstykket til den fordele, som forordningerne nr. 3 og 4 giver arbeids-

tagerne ved at sætte dem i stand til at påberåbe sig en samtidig anvendelse af flere medlemsstaters sociale sikringslove, og dens formål er at forhindre, at de ved denne anvendelse opnår fordele, som i den nationale lovgivning bliver betragtet som ugrundede;

10 følgelig gælder de i artikel 11, stk. 2 omhandlede begrænsninger kun for de forsikrede for så vidt angår de ydelser, som erhverves i medfør af anvendelsen af de nævnte forordninger.

11 Denne betingelse er opfyldt, når en arbejdstager, som successivt har været beskæftiget i forskellige medlemsstater, på basis af artikel 26 i forordning nr. 3 påberåber sig en analog anvendelse af artikel 27 for i en medlemsstat at få tilkendt en ret til en ydelse ved invaliditet, udelukkende afhængigt af, at der indtræffer en skade, skønt denne skade er indtruffet i en anden medlemsstat.

12 Artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3 foreskriver anvendelse af bestemmelserne om nedsættelse eller suspension, »også hvor det drejer sig om ydelser, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning«;

13 denne bestemmelses praktiske virkning vil blive stærkt formindsket, hvis begrebet »ydelser, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning«, begrænses til det ene tilfælde, hvor bestemmelsen om forbud mod dobbeltydelser er udformet således, at den omfatter samtlige de ydelser, som er erhvervet, såvel i henhold til andre medlemsstaters ordning som i henhold til ordningen i den pågældende stat;

14 udvidelsen af en bestemmelse om forbud mod sammenlægning, som omhandler en national ydelse, til at omfatte en ydelse i henhold til en anden medlemsstats lovgivning er modstykket til ligestillingen i kraft af forordning nr. 3 af en skade, indtruffet på nationalt område, med en skade, indtruffet i en anden medlemsstat;

15 en sådan udvidelse er dog kun mulig i det omfang, de to ligestillede ydelser virkelig er sammenlignelige, især for så vidt angår muligheden for at kumulere dem.

16 Det tredje spørgsmål drejer sig om, hvorvidt man ved anvendelsen af den nationale bestemmelse om forbud mod dobbeltydelser ved udtrykket »ydelser, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning«, som findes i

artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3, skal forstå den fulde ydelse, som den begunstigede har ret til, eller kun den ydelse, som han faktisk har oppebåret, efter at den i henhold til lovgivningen i denne anden medlemsstat er blevet nedsat med beløbet af en ydelse, som er udbetalt i kraft af en anden social sikringslov.

17 Der er grund til at bemærke, at svaret på dette spørgsmål kun kan vedrøre de bestemmelser om forbud mod dobbeltydelser, som nedsætter ydelsen, og ikke dem, som stiller den i bero;

18 i den henseende tilkommer det den nationale dommer at fortolke artikel 20 i W.A.O.;

19 således afgrænset må svaret på dette spørgsmål bero på rækkevidden af artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3, der pålægger de arbejdstagere, som har ret til visse fordele fra den sociale sikring, begrænsninger som modstykke til de nævnte fordele;

20 anvendelsen af artikel 11 i forordning nr. 3 ville overskride sit mål til skade for den arbejdstager, som den anvendes på, hvis den skulle føre til, at en social sikringsydelse i en medlemsstat skulle nedsættes med det fulde af en ydelse i en anden medlemsstat, når sidstnævnte ydelse i henhold til en bestemmelse om forbud mod dobbeltydelser kun tilstås ham med et allerede nedsat beløb;

21 udtrykket »ydelser, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning«, kan således kun omfatte det beløb, som faktisk er blevet udbetalt som ligestillet ydelse.

Vedrørende sagsomkostningerne

22 De udgifter, som er afholdt af Kommissionen, der har indgivet indlæg til Domstolen, kan ikke godtgøres;

23 da retsforhandlingerne i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Centrale Raad van Beroep ved dom af 2. november 1973, for ret:

1. **En national retsnorm, hvis formål er at forbyde den kumulative oppebørsel af en sygeforsikringsydelse og en invalideforsikringsydelse, udgør en bestemmelse om suspension eller nedsættelse i den betydning, der er forudsat i forordning nr. 3, artikel 11, stk. 2.**

2. **Begrebet »ydelser, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning«, kan ikke begrænses til det ene tilfælde, hvor bestemmelsen om forbud mod dobbeltydelser er udformet således, at den omfatter samtlige de ydelser, som er erhvervet, såvel i henhold til andre medlemsstaters ordning som i henhold til ordningen i den pågældende stat selv.**

3. **Udtrykket »ydelser, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning«, kan kun omfatte det beløb, som faktisk er blevet udbetalt som ligestillet ydelse.**

Lecourt Donner Sørensen Monaco Mertens de Wilmars
Pescatore Kutscher Ó Dálaigh Mackenzie Stuart

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. maj 1974.

A. Van Houtte
Justitssekretær

R. Lecourt
Præsident